

Biện pháp quản lý dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển năng lực học sinh tại Trường Trung học phổ thông Thủ Đức, thành phố Hồ Chí Minh

Trần Đồng Lộc

Học viên cao học, Trường ĐH Sài Gòn

Received: 03/07/2024; Accepted: 6/7/2024; Published: 11/7/2024

Abstract: Information Technology aims to help students develop and enhance their IT skills with several key objectives. Students should be able to use and manage information and communication technology tools. They should understand appropriate behavior in the digital environment and solve problems with the support of ICT. They should also collaborate in the digital environment. Transitioning to teaching and managing Information Technology with a focus on developing student competencies presents both an opportunity to improve teaching quality and a significant challenge for teachers and school administrators, particularly at Thủ Đức High School, given that preparation for competency-based teaching and management in IT has not been implemented promptly and uniformly. This paper proposes management measures to address these limitations.

Keywords: Management measures, IT teaching, competency development.

1. Đặt vấn đề

Môn Tin học với sự mạng giúp HS hình thành và PTNL tin học với mục đích to lớn là: HS phải biết sử dụng và quản lý (QL) các phương tiện công nghệ thông tin và truyền thông (CNTT-TT); HS biết cách ứng xử phù hợp trong môi trường số; HS biết giải quyết vấn đề với sự hỗ trợ của CNTT-TT; và HS biết hợp tác trong môi trường số.

Tại Trường THPT Thủ Đức nói riêng và các trường THPT nói chung đã có rất nhiều giáo viên (GV) tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy, CBQL (CBQL) đã đổi mới sinh hoạt chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học theo công văn 5555/BGD và áp dụng 12 tiêu chí theo hướng dẫn trong công văn để đánh giá giờ dạy theo định hướng phát triển NLHS; nhưng khi GV xây dựng kế hoạch dạy học cho một giờ dạy theo hướng PTNL người học thì các GV và cả CBQL đều rất lúng túng trong việc đánh giá một kế hoạch dạy học theo định hướng phát triển NLHS do thiếu bộ công cụ đánh giá kế hoạch dạy học. Vì thế, chuyển sang dạy học và quản lý dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển NLHS vừa là cơ hội để nâng cao chất lượng dạy học; vừa là thách thức lớn đối với GV, CBQL trường THPT nói chung và Trường THPT Thủ Đức nói riêng, khi việc chuẩn bị để dạy học và quản lý dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển NLHS chưa được triển khai một cách khẩn trương, đồng bộ. Ngoài ra còn một bộ phận nhỏ GV, CBQL trường THPT cũng

chưa có tâm thế sẵn sàng cho dạy học và quản lý HDDH theo định hướng phát triển NLHS.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Các khái niệm cơ bản

2.1.1. Khái niệm năng lực và dạy học theo định hướng phát triển năng lực HS tại Trường trung học phổ thông

Năng lực là khả năng thực hiện có hiệu quả và có trách nhiệm các hành động, giải quyết các nhiệm vụ, vấn đề thuộc các lĩnh vực nghề nghiệp, xã hội hay cá nhân trong những tình huống khác nhau trên cơ sở hiểu biết, kỹ năng, kỹ xảo và kinh nghiệm cũng như sự sẵn sàng hành động

Theo tác giả Nguyễn Thu Hà, dạy học định hướng PTNL là dạy học chú trọng vào chất lượng đầu ra của quá trình dạy học, trong đó nhằm nhấn mạnh người học cần đạt được các mức năng lực như thế nào sau khi kết thúc một chương trình giáo dục (Nguyễn Thu Hà, 2014).

Dạy học theo định hướng phát triển NLHS tại Trường THPT được hiểu là mô hình dạy học nhằm mục tiêu phát triển tối đa phẩm chất và năng lực của người học, trong đó người học tự nghiên cứu, tìm hiểu và hoàn thành nhiệm vụ nhận thức dưới sự định hướng, tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ của người dạy. Quá trình DH không nặng về tập trung trang bị kiến thức cho người học (HS học được những gì) mà chuyển sang dạy cho HS làm được những gì từ điều đã học, dựa trên nguyên lý: Học đi đôi với hành, lý

luận gắn với thực tiễn, giáo dục nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội.

2.1.2. *Khái niệm quản lý dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển năng lực HS tại Trường trung học phổ thông*

Quản lý hoạt động dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển NLHS ở trường THPT là quá trình tác động của người CBQL tới hoạt động dạy học môn Tin học để việc dạy học không chỉ là quá trình truyền thụ tri thức mà là quá trình tác động để phát triển NLHS THPT, sau quá trình dạy học, HS biết vận dụng tri thức, kỹ năng, thái độ đã học vào giải quyết được các nhiệm vụ trong thực tiễn.

2.2. *Khái quát thực trạng quản lý về dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển năng lực HS tại Trường trung học phổ thông Thủ Đức, Thành phố Hồ Chí Minh*

Nhìn chung CBQL ở Trường THPT Thủ Đức, TPHCM đã nhận thức đầy đủ được tầm quan trọng của công tác quản lý dạy học môn Tin học theo định hướng PTNL HS. Đã đề ra được nhiều biện pháp quản lý và mang lại hiệu quả trong công tác dạy và học của các nhà trường. Các biện pháp quản lý hoạt động dạy và học môn Tin học đã được chú trọng trong thời gian gần đây. Môn Tin học cũng đang dần là môn học cơ bản, nền tảng cho các môn học khác ứng dụng vào công tác dạy và học.

Qua khảo sát thực tế tại Trường THPT Thủ Đức, TPHCM, có thể nhận thấy các CBQL, GV ở các trường này đã có những nhận thức đầy đủ về công cuộc đổi mới từ việc xây dựng kế hoạch đổi mới phương pháp dạy học và đổi mới kiểm tra đánh giá đối với HS. Việc chỉ đạo các thực hiện các quy định về việc thực hiện mục tiêu, nội dung chương trình giảng dạy môn Tin học theo định hướng PTNL chưa có sự chỉ đạo thực hiện thống nhất. Dẫn đến, hoạt động dạy học được thực hiện không đồng đều, có GV nhận thức đầy đủ, và thực hiện tốt, tuy nhiên, cũng có những GV nhận thức chưa đầy đủ và làm chưa thật tốt. Điều kiện CSVC phục vụ cho hoạt động dạy và học đã được các trường đầu tư mua sắm, sửa chữa hàng năm tốt, nhưng việc bảo quản, sử dụng còn những khó khăn nhất định như: tính đồng bộ của thiết bị chưa cao dẫn đến số lượng máy tính hỏng hóc cao ảnh hưởng lớn đến việc dạy và học Tin học. Công tác tự bồi dưỡng GV theo định hướng chương trình giáo dục phổ thông mới còn thụ động, các trường chưa xây dựng được kế hoạch bồi dưỡng hoặc xây dựng kế hoạch tự bồi dưỡng cho GV nhằm giúp GV tiếp

cận và chuẩn bị tốt nhất cho chương trình mới.

Qua kết quả khảo sát, tác giả đã đánh giá những ưu điểm nổi bật và một số hạn chế cần được khắc phục, đây là cơ sở thực tiễn quan trọng giúp tác giả đề xuất biện pháp quản lý dạy học môn Tin học theo định hướng PTNL HS tại Trường THPT Thủ Đức, TPHCM một cách phù hợp và khả thi.

2.3. *Đề xuất các biện pháp quản lý*

2.3.1. *Tổ chức nâng cao nhận thức của CBQL, giáo viên về dạy học môn Tin học trong chương trình giáo dục phổ thông mới*

Người CBQL, GV cần nhận thức rõ vai trò của mình trong việc thực hiện chương trình giáo dục phổ thông mới.

Người CBQL, GV cần nắm được mục tiêu của giáo dục phổ thông mới: “Giáo dục phổ thông nhằm phát triển toàn diện cho người học về đạo đức, trí tuệ, thể chất, thẩm mỹ, kỹ năng cơ bản, PTNL cá nhân, tính năng động và sáng tạo; hình thành nhân cách con người Việt Nam xã hội chủ nghĩa và trách nhiệm công dân; chuẩn bị cho người học tiếp tục học chương trình giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp hoặc tham gia lao động, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.” (Điều 29 Luật giáo dục 2019)

Người CBQL, GV cần nắm mục tiêu, nội dung, phương pháp quản lý với môn Tin học trong chương trình giáo dục phổ thông mới. Trong đó, mục tiêu rất quan trọng là cung cấp cho HS tri thức mang tính định hướng nghề nghiệp thuộc lĩnh vực tin học hoặc ứng dụng Tin học.

2.3.2. *Xây dựng bộ tiêu chí đánh giá kế hoạch dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển năng lực HS*

Qua kế hoạch giáo dục môn Tin học đã được phê duyệt, nhà trường và tổ chuyên môn, yêu cầu GV soạn kế hoạch dạy học theo nhóm lớp chung, cần xác định nội dung kiến thức trọng tâm, phương pháp tổ chức và phương tiện dạy học bộ môn. Phổ biến kế hoạch triển khai dạy học theo chuẩn đầu ra cho toàn trường. Thực hiện chỉ đạo điểm cách xây dựng kế hoạch dạy học bộ môn Tin học theo chuẩn đầu ra cho toàn trường chi tiết thông qua lực lượng GV giỏi, có khả năng sáng tạo.

Xây dựng ngân hàng các kế hoạch bài dạy học phong phú, đa dạng cho phép GV dễ dàng chọn lựa để xây dựng kế hoạch dạy học bộ môn Tin học cho từng lớp chi tiết. Hiệu trưởng hỗ trợ kỹ thuật cho GV lập kế hoạch, tổ chức thực hiện dạy học theo kế hoạch và điều chỉnh, rút kinh nghiệm.

Hướng dẫn GV cách ghi chép đánh giá về kế hoạch thực hiện sau mỗi ngày, tuần, tháng, chủ đề... những điểm chưa thực hiện được, vì sao, những khó khăn, thắc mắc khi thực hiện, kinh nghiệm tổ chức để trao đổi với đồng nghiệp

2.3.3. Tổ chức phân loại đối tượng HS theo năng lực nhằm giúp giáo viên có cơ sở đổi mới phương pháp giảng dạy và đổi mới kiểm tra đánh giá kết quả học tập của HS

Ngay từ đầu năm học, dựa trên kết quả tuyển sinh đầu vào lớp 10 nhà trường cần tiến hành phân lớp dựa vào năng lực của HS.

Phân công GV dạy ở các lớp phù hợp với năng lực, sở trường của mỗi cá nhân (cố gắng tốt nhất).

Xây dựng kế hoạch kiểm tra, đánh giá kết quả học tập của HS ngay từ đầu năm học. Chỉ đạo các tổ, nhóm chuyên môn thống nhất về kiến thức, kỹ năng trong các đề kiểm tra. Đảm bảo công bằng, khách quan, phân loại được đối tượng HS.

2.3.4. Bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ cho giáo viên, đẩy mạnh tự bồi dưỡng thông qua Internet, đưa tin học ứng dụng vào thực tế

Triển khai, tuyên truyền đầy đủ các văn bản chỉ đạo của cấp trên đến CBQL, GV về công tác bồi dưỡng thường xuyên và tự bồi dưỡng GV trong năm học. Giúp CBQL, GV nhận thức đầy đủ về mục đích, vai trò và nhiệm vụ cần thực hiện về công tác bồi dưỡng trong năm học.

CBQL, GV nghiên cứu thật kỹ các văn bản, chỉ thị của cấp trên về hướng dẫn các nhiệm vụ năm học, nội dung, chương trình của môn học.

Yêu cầu GV tham gia đầy đủ vào các đợt tập huấn của Bộ GD&ĐT, Sở GD&ĐT về công tác chuyên môn. CBQL quản lý, theo dõi và có những nhận xét, đánh giá về quá trình bồi dưỡng, tự bồi dưỡng của GV.

Yêu cầu GV tham gia đầy đủ và có trách nhiệm trong các đợt sinh hoạt chuyên môn theo cụm trường do Sở GD&ĐT tổ chức.

CBQL, GV cần được hướng dẫn nhiều hình thức, cách thức tự bồi dưỡng.

Đưa đánh giá nội dung tự bồi dưỡng vào tiêu chí đánh giá, xếp loại GV hàng năm.

2.3.5. Đầu tư trang thiết bị, máy tính, phòng thực hành đạt chuẩn cho tổ chức dạy học môn Tin học theo định hướng phát triển năng lực HS

CBQL, GV phải nghiên cứu kỹ các văn bản hướng dẫn của cấp trên về yêu cầu, số lượng, chất lượng trang thiết bị tối thiểu cho từng môn học, trong

đó có môn Tin học.

Xây dựng kế hoạch mua sắm, sửa chữa trang thiết bị dạy học trong năm học.

Khuyến khích GV tham gia vào làm (sáng tạo) các sản phẩm phục vụ dạy học như các sơ đồ dạy học, các sản phẩm khác.

3. Kết luận

Qua kết quả khảo sát thực trạng, bài báo đề xuất 5 biện pháp nhằm góp phần nâng cao hiệu quả quản lý hoạt động dạy học môn Tin học theo định hướng PTNL HS ở Trường THPT Thủ Đức, TPHCM.

Để thực hiện tốt các biện pháp quản lý trên đây, tác giả xin khuyến nghị đến các cấp quản lý giáo dục ở địa phương một số vấn đề sau đây:

Nâng cao chất lượng tập huấn chuyên môn, năng lực, nghiệp vụ, soạn giáo án theo chủ đề bài học, liên môn cho đội ngũ GV. Tăng cường các chuyên đề kỹ năng điều hành tổ chuyên môn theo hướng nghiên cứu bài học cho tổ trưởng chuyên môn. Tổ chức các chuyên đề, hội thảo giao lưu giữa các cụm trường nhằm giúp GV chia sẻ kinh nghiệm trong quá trình giảng dạy theo định hướng PTNL HS. Quan tâm, hỗ trợ cơ sở vật chất cho các trường để trường đủ điều kiện thực hiện các nội dung, phương pháp, hình thức tổ chức, kỹ thuật dạy học mới theo hướng phát triển năng lực HS. Tăng cường công tác kiểm tra hoạt động dạy học theo định hướng PTNL HS ở các trường trong thành phố.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2014). *Hướng dẫn sinh hoạt chuyên môn về đổi mới phương pháp dạy học và kiểm tra, đánh giá; tổ chức và quản lý các hoạt động chuyên môn của trường trung học/trung tâm giáo dục thường xuyên qua mạng*. Công văn số 555//BGDDĐT-GDTrH ban hành ngày 08/10/2014. Hà Nội.

2. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2018). *Chương trình giáo dục phổ thông 2018*. Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ban hành ngày 26/12/2018. Hà Nội.

3. Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2021b). *Quy định về đánh giá HS trung học cơ sở và HS trung học phổ thông*. Ban hành theo Thông tư 22/2021/TT-BGDĐT ngày 20/07/2021

4. Bùi Minh Hiền & Nguyễn Vũ Bích Hiền (đồng chủ biên). (2015). *Quản lý và lãnh đạo nhà trường*. Hà Nội: NXB Đại học Sư phạm.

5. Phạm Thị Kim Anh. (2020). *Dạy học phát triển năng lực HS- bản chất, đặc điểm và những dấu hiệu đặc trưng*. Tạp chí khoa học. Viện Nghiên cứu Sư phạm, Trường Đại học Sư phạm Hà Nội